

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY Z HISTORII – KLASA V

TEMAT LEKCJI

Poziom konieczny
ocena dopuszczająca

1. Czas w historii

Poziom podstawowy
ocena dostateczna

Uczeń zna:

- sposób mierzenia czasu, którym posługują się ludzie w Europie
- wydarzenie, które dało początek obowiązującemu w Europie systemowi datacji
- rzymski system zapisywania liczb

Uczeń rozumie:

- pojęcia: nasza era (n.e.), przed naszą erą (p.n.e.), wiek (stulecie), historia, tysiąclecie
- zasady ustalania wieku i połowy wieku dla danego wydarzenia historycznego

Poziom rozszerzający **ocena dobra**

Uczeń rozumie:

- pojęcia: prehistoria, epoka

Uczeń potrafi:

- wyjaśnić, czym historia różni się od prehistorii
- wymienić epoki należące do prehistorii i historii
- przedstawić ramy chronologiczne epok historycznych

Poziom dopełniający
ocena bardzo dobra

Uczeń rozumie:

- pojęcie: chronologia

Uczeń potrafi:

- wyjaśnić, co oznacza stwierdzenie, że podział na epoki jest umowny

Poziom wykraczający **ocena celująca**

2. Od myśliwych do rolników

Uczeń rozumie:

- pojęcie: rewolucja neolityczna

Uczeń potrafi:

- zlokalizować na mapie obszar Bliskiego Wschodu
- porównać koczowniczy tryb życia z osiadłym

Uczeń rozumie:

- pojęcia: paleolit (starsza epoka kamienna), neolit (młodsza epoka kamienna), rzemiosło

Uczeń potrafi:

- wyjaśnić skutki rewolucji neolitycznej

Uczeń zna:

- podstawowe zajęcia ludzi epoki paleolitu i neolitu

Uczeń potrafi:

- wymienić najważniejsze informacje dotyczące warunków życia ludzi w epoce paleolitu i neolitu
- wyjaśnić, dlaczego zmiany w sposobie życia ludzi epoki neolitu nazwano rewolucją neolityczną

Uczeń zna:

- ramy chronologiczne epoki paleolitu i neolitu

Uczeń potrafi:

- scharakteryzować epokę paleolitu i neolitu

Uczeń rozumie:

- znaczenie rewolucji neolitycznej

3. Cywilizacje
Sumerów,
doliny Indusu
i Chin

Uczeń zna:

- nazwy rzek, nad którymi powstały pierwsze cywilizacje

Uczeń rozumie:

- pojęcia: Mezopotamia, Żyzny Półksiężyc

Uczeń potrafi:

- wskazać na mapie Żyzny Półksiężyc
- zlokalizować w czasie i przestrzeni cywilizacje Starożytnego Wschodu (Mezopotamii), cywilizacje nad wielkimi rzekami (Indie i Chiny)

Uczeń rozumie:

- pojęcie: pismo obrazkowe

Uczeń potrafi:

- wymienić wspólne cechy pierwszych cywilizacji

Uczeń rozumie:

- pojęcia: społeczeństwo, miasto-państwo

Uczeń potrafi:

- wymienić osiągnięcia Sumerów

Uczeń rozumie:

- pojęcia: cywilizacja, podział pracy

Uczeń potrafi:

- przedstawić dokonania mieszkańców doliny Indusu oraz Chin

Uczeń potrafi:

- wyjaśnić, w jaki sposób narodziła się cywilizacja Sumerów

4. Starożytny
Egipt

Uczeń rozumie:

- pojęcia: państwo, faraon, monarchia

Uczeń potrafi:

- zlokalizować w czasie i przestrzeni cywilizację starożytnego Egiptu
- przedstawić warunki naturalne panujące w Egipcie
- rozpoznać starożytne pismo egipskie

Uczeń zna:

- system sprawowania władzy w Egipcie
- organizację społeczeństwa w starożytnym Egipcie
- rodzaje pisma stosowane w starożytnym Egipcie

Uczeń rozumie:

- pojęcia: pisarz, hieroglify, papirus

Uczeń potrafi:

- umiejscowić w czasie istnienie monarchii w Egipcie
- wytłumaczyć, co oznacza stwierdzenie, że Egipt był darem Nilu i jakie znaczenie miała ta

Uczeń rozumie:

- pojęcie: danina
- na czym polegała trudność w posługiwaniu się pismem hieroglificznym

Uczeń potrafi:

- wymienić uprawnienia faraona
- wyjaśnić, jaką rolę w państwie egipskim odgrywali pisarze

Uczeń rozumie:

- pojęcia: ustrój, wezyr, prowincja
- z czego wynikała i na czym polegała nieograniczona władza faraona

Uczeń potrafi:

- dostrzec zależność między położeniem geograficznym a narodzinami cywilizacji egipskiej
- scharakteryzować strukturę społeczeństwa w Egipcie

Uczeń rozumie:

- pojęcie: monarchia despotyczna

Uczeń potrafi:

- scharakteryzować funkcjonowanie państwa egipskiego

rzeka dla starożytnego
Egiptu

5. Wierzenia
starożytnych Egipcjan

Uczeń zna:

- głównych bogów starożytnego Egiptu

Uczeń rozumie:

- pojęcia: politeizm (wielobóstwo), mumia, piramida

Uczeń potrafi:

- scharakteryzować system wierzeń w Egipcie

Uczeń rozumie:

- pojęcia: balsamowanie, sarkofag

Uczeń potrafi:

- wyjaśnić, jaką rolę w wierzeniach Egipcjan odgrywał faraon
- opowiedzieć, w jaki sposób faraonowie próbowali zapewnić sobie życie wieczne

Uczeń potrafi:

- przedstawić jedną z teorii na temat sposobu, w jaki budowano piramidy
- przedstawić wyobrażenia Egipcjan na temat życia pozagrobowego

Uczeń rozumie:

- pojęcia: sąd Ozyrysa, tzw. Księga Umarłych

Uczeń potrafi:

- wymienić etapy procesu mumifikacji zwłok
- omówić poszczególne etapy sądu Ozyrysa nad duszą zmarłego Egipcjanina

6. Starożytny
Izrael

Uczeń zna:

- postacie: Abrahama, Dawida, Salomona

Uczeń rozumie:

- pojęcia: Biblia, monoteizm (jedynobóstwo), Stary Testament, Nowy Testament, judaizm, Dekalog

Uczeń potrafi:

- wyjaśnić różnicę między monoteizmem a politeizmem

Uczeń zna:

- symbole judaizmu

Uczeń rozumie:

- pojęcia: Ziemia Obiecana, Izrael
- dwoistość znaczenia słowa Żydzi

Uczeń potrafi:

- zlokalizować na mapie pierwsze siedziby Żydów
- scharakteryzować system wierzeń w starożytnym Izraelu

Uczeń rozumie:

- pojęcia: Biblia hebrajska, Tora

Uczeń potrafi:

- wyjaśnić znaczenie Biblii
- podać różnicę między Biblią hebrajską a Biblią chrześcijańską

Uczeń zna:

- daty związane z dziejami Żydów

Uczeń rozumie:

- pojęcie: tzw. niewola babilońska
- z czego wynika ostrożność, z jaką historycy podchodzą do Biblii jako źródła historycznego

Uczeń potrafi:

- opowiedzieć o losach narodu żydowskiego

Uczeń potrafi:

	• wskazać na mapie Palestynę, królestwo Judy, królestwo Izraela oraz Jerozolimę			• ocenić znaczenie Biblii w dziejach ludzkości	
7. Demokracja ateńska	Uczeń zna: • postać: Peryklesa Uczeń rozumie: • pojęcia: polis, demokracja • na czym polegała demokracja ateńska Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie Grecję i Ateny	Uczeń rozumie: • pojęcia: zgromadzenie ludowe, rada pięciuset, sąd ludowy, ostracyzm • na czym polega wyjątkowość demokracji ateńskiej Uczeń potrafi: • umiejscowić w czasie powstanie i rozwój demokracji ateńskiej	Uczeń rozumie: • pojęcia: Hellada, Hellenowie, barbarzyńcy Uczeń potrafi: • scharakteryzować organizację polityczną starożytnej Grecji • przedstawić procedurę ostracyzmu • porównać pozycję mężczyzny, kobiety i niewolnika w społeczeństwie ateńskim	Uczeń zna: • organizację społeczeństwa w Atenach peryklejskich Uczeń rozumie: • dlaczego Grecy nie utworzyli jednego państwa Uczeń potrafi: • scharakteryzować system sprawowania władzy w Atenach peryklejskich • dostrzec różnice między demokracją ateńską a demokracją współczesną	Uczeń potrafi: • scharakteryzować strukturę społeczeństwa Grecji
8.Mitologia grecka	Uczeń zna: • najważniejszych bogów greckich Uczeń rozumie: • pojęcie: bogowie olimpijscy Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie Olimp • wyjaśnić, jak mieszkańcy Grecji wyobrażali sobie bogów	Uczeń zna: • bohaterów mitów greckich: Prometeusza, Heraklesa Uczeń rozumie: • pojęcia: mitologia, mit, heros, Hades Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie Delfy • wymienić główne cechy religii starożytnych Greków	Uczeń zna: • dziedziny życia i zajęcia, którym patronowali bogowie greccy Uczeń potrafi: • scharakteryzować system wierzeń w Grecji	Uczeń rozumie: • pojęcia: Chaos, Tartar, wyrocznia, Pytia Uczeń potrafi: • przedstawić wyobrażenia Greków na temat życia po śmierci	Uczeń rozumie: • rolę, jaką w greckiej religii odgrywała mitologia Uczeń potrafi: • wytłumaczyć, w jakim celu Grecy korzystali z wyroczni

9. Na olimpijskim stadionie

Uczeń zna:

- datę: 776 p.n.e.

Uczeń rozumie:

- pojęcia: igrzyska olimpijskie, olimpiada

Uczeń potrafi:

- wskazać na mapie Olimpię
- przedstawić najważniejsze podobieństwa i różnice między igrzyskami rozgrywanymi w starożytności i współcześnie

Uczeń zna:

- dyscypliny sportowe rozgrywane podczas starożytnych igrzysk olimpijskich

Uczeń rozumie:

- pojęcia: dyscypliny lekkoatletyczne, ciężka atletyka, wieniec oliwny

Uczeń potrafi:

- wymienić cechy starożytnych igrzysk olimpijskich
- dostrzec na przykładzie igrzysk olimpijskich wpływ starożytności na współczesność

Uczeń zna:

- zasady obowiązujące zawodników uczestniczących w starożytnych igrzyskach olimpijskich

Uczeń potrafi:

- przedstawić zasady organizacji igrzysk

Uczeń rozumie:

- pojęcia: pokój boży, atleci
- cele wychowania starożytnych Greków

Uczeń potrafi:

- wskazać budowlę odnoszące się do sportowego i religijnego charakteru igrzysk

Uczeń rozumie:

- pojęcia: gimnazjon, stadion
- rolę i charakter igrzysk organizowanych w starożytnej Grecji

Uczeń potrafi:

- przedstawić przebieg igrzysk olimpijskich

10. Co zawdzięczamy starożytnym Grekom?

Uczeń zna:

- postacie: Fidiasza, Homera

Uczeń rozumie:

- pojęcia: Akropol, Partenon, tragedia, komedia

Uczeń potrafi:

- opisać wygląd ateńskiego Akropolu
- wskazać różnice między grecką tragedią a komedią

Uczeń zna:

- postać: Sokratesa

Uczeń rozumie:

- pojęcia: filozofia, filozofowie przyrody
- co oznacza stwierdzenie Sokratesa: *Wiem, że nic nie wiem*

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić dokonania Greków w dziedzinie architektury i teatru
- ☐ wyjaśnić, czym zajmowali się pierwsi filozofowie
- ☐ dostrzec wpływ kultury starożytnej Grecji na współczesną kulturę

Uczeń rozumie:

- pojęcie: maska

Uczeń potrafi:

- ☐ opisać wygląd starożytnego teatru greckiego
- ☐ wskazać wyrazy pochodzenia greckiego obecne we współczesnym języku polskim

Uczeń zna:

- ☐ postacie: Myrona, Sofoklesa, Archimedes, Hipokratesa

Uczeń potrafi:

- ☐ opowiedzieć o okolicznościach narodzin teatru
- ☐ wymienić najważniejsze osiągnięcia naukowe starożytnych Greków
- ☐ ocenić dokonania starożytnych Greków

Uczeń potrafi:

- ☐ streścić *Iliadę* i *Odyseję*
- ☐ omówić działalność Sokratesa

11. Od republiki do cesarstwa

Uczeń zna:

- ☐ daty: 753 p.n.e., ok. 500 p.n.e.
- ☐ postacie: Juliusza Cezara, Oktawiana Augusta

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: Imperium Rzymskie, legion, imperium, republika, cesarstwo

Uczeń potrafi:

- ☐ zlokalizować na mapie Italię i Rzym
- ☐ zlokalizować w czasie okres istnienia monarchii w Rzymie

Uczeń zna:

- ☐ bohaterów mitów rzymskich: Romulusa i Remusa

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: zgromadzenia ludowe, konsulowie, senat, senatorowie, trybun ludowy, prawo weta

Uczeń potrafi:

- ☐ określić zasięg terytorialny Imperium Rzymskiego w II w. n.e.
- ☐ wymienić elementy uzbrojenia rzymskiego legionisty

Uczeń zna:

- ☐ daty: 49 p.n.e., 30 p.n.e.
- ☐ legendę o założeniu Rzymu

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: arystokracja

Uczeń potrafi:

- ☐ opowiedzieć o organizacji armii rzymskiej

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić organizację republiki rzymskiej
- ☐ przedstawić organizację cesarstwa rzymskiego

Uczeń rozumie:

- ☐ różnice w sposobie rządzenia państwem w okresie istnienia republiki i cesarstwa

Uczeń potrafi:

- ☐ porównać republikę rzymską i demokrację ateńską

12. Społeczeństwo antycznego Rzymu

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić warunki życia mieszkańców starożytnego Rzymu

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić stosunek Rzymian do niewolników

Uczeń zna:

- ☐ różne grupy wchodzące w skład społeczeństwa rzymskiego

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: proletariusze, niewolnik, wyzwoleniec, arystokraci

Uczeń potrafi:

- ☐ określić pozycję arystokratów i proletariuszy oraz niewolników i wyzwolenców w rzymskim społeczeństwie

Uczeń zna:

- ☐ uprawnienia kobiety i mężczyzny w rzymskiej rodzinie

Uczeń potrafi:

- ☐ wymienić najważniejsze informacje na temat trybu życia arystokratów, proletariuszy, niewolników i wyzwolenców
- ☐ opowiedzieć o życiu rzymskiej rodziny

Uczeń potrafi:

- ☐ opowiedzieć o wyglądzie Rzymu w starożytności

13. Osiągnięcia
starożytnych Rzymian

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: Forum Romanum, akwedukt, amfiteatr, igrzyska, gladiator, amfiteatr Flawiuszów (Kolosium)

Uczeń potrafi:

- ☐ wyjaśnić, do czego służyły amfiteatry i akwedukty

Uczeń zna:

- ☐ przykłady rozwiązań architektonicznych stosowanych przez Rzymian

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: łuk architektoniczny, kopuła, Panteon, łuk triumfalny, terminy, cyrk, łacina

Uczeń potrafi:

- ☐ wyjaśnić, do czego służyły terminy i cyrki
- ☐ dostrzec na przykładzie prawa rzymskiego i łaciny wpływ starożytności na współczesność

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: bazylika, Circus Maximus, języki romańskie
- ☐ znaczenie dróg w starożytnym Rzymie

Uczeń potrafi:

- ☐ opisać wygląd Forum Romanum
- ☐ zinterpretować sformułowanie: *Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu*

Uczeń potrafi:

- ☐ scharakteryzować osiągnięcia starożytnego Rzymu
- ☐ przedstawić sposób budowy akweduktu
- ☐ wyjaśnić, w jaki sposób Rzymianie budowali drogi

Uczeń zna:

- ☐ postacie: Wergiliusza, Horacego, Owidiusza

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić dokonania wybitnych przedstawicieli literatury rzymskiej

15.
Cesarstwo bizantyjskie

Uczeń zna:

- ☐ daty: 476, 1453
- ☐ postać: Justyniana I Wielkiego
- ☐ podstawowe różnice między Kościołem katolickim i Kościołem prawosławnym

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: Bizancjum, wielka schizma wschodnia, Kościół katolicki, Kościół prawosławny
- ☐ przyczyny rozłamu chrześcijaństwa

Uczeń potrafi:

- ☐ wskazać na mapie

Uczeń zna:

- ☐ przyczyny podziału Imperium Rzymskiego na część zachodnią i wschodnią

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: Hagia Sophia, spór o pierwszeństwo w Kościele

Uczeń potrafi:

- ☐ umiejscowić w przestrzeni zasięg i zmiany terytorialne cesarstwa bizantyjskiego
- ☐ wymienić największe osiągnięcia Bizancjum w dziedzinie kultury
- ☐ opowiedzieć o

Uczeń zna:

- ☐ datę: 1054

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: Germanie, tzw. Kodeks Justyniana

Uczeń potrafi:

- ☐ opisać wygląd świątyni Hagia Sophia
- ☐ scharakteryzować relacje między wschodnimi i zachodnimi chrześcijanami

Uczeń zna:

- ☐ datę: 395

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: „Nowy Rzym”, ikona, patriarcha, klątwa

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić okoliczności upadku cesarstwa bizantyjskiego
- ☐ przedstawić dokonania Justyniana Wielkiego
- ☐ przedstawić okoliczności, w których doszło do wielkiej schizmy wschodniej

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić okoliczności powstania i rozwój Konstantynopola
- ☐ ocenić postać Justyniana Wielkiego

Konstantynopol
☐ wymienić wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku zachodniego cesarstwa rzymskiego

dokonaniach Bizancjum
w dziedzinie architektury

16. Początki islamu

Uczeń zna:
☐ datę: 622
☐ postać: Mahometa

Uczeń rozumie:
☐ pojęcia: Arabowie, islam, muzułmanin, Koran

Uczeń potrafi:
☐ wskazać na mapie Półwysep Arabski, Mekkę i Medynę
☐ zlokalizować na mapie podboje dokonane przez Arabów od VII do IX w.

Uczeń zna:
☐ zasady islamu
☐ przykłady osiągnięć cywilizacji arabskiej

Uczeń rozumie:
☐ pojęcia: ramadan, dżihad (święta wojna)

Uczeń potrafi:
☐ opisać warunki naturalne panujące na Półwyspie Arabskim
☐ opowiedzieć o podbojach arabskich
☐ wskazać wyrazy pochodzenia arabskiego obecne we współczesnym języku polskim

Uczeń rozumie:
☐ pojęcia: Al-Kaba, hidżra
☐ rolę Arabów jako pośredników między cywilizacją Wschodu i Zachodu

Uczeń potrafi:
☐ scharakteryzować życie i wierzenia plemion arabskich przed VII w.
☐ wyjaśnić, co zdecydowało o sukcesach podbojów arabskich
☐ zlokalizować na mapie główne ośrodki polityczne Arabów
☐ dostrzec wpływ kultury islamskiej na Europę

Uczeń rozumie:
☐ pojęcia: kalif, kalifat
☐ wpływ religii na politykę ekspansji prowadzoną przez Arabów

Uczeń potrafi:
☐ scharakteryzować system religijny stworzony przez Mahometa
☐ opowiedzieć o osiągnięciach cywilizacji arabskiej

Uczeń potrafi:
☐ wyjaśnić, jak doszło do powstania islamu
☐ dostrzec związki między islamem a judaizmem i chrześcijaństwem

17.
Państwo
Karola
Wielkiego

Uczeń zna:

- ☐ postać: Karola Wielkiego

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: odrodzenie karolińskie

Uczeń potrafi:

- ☐ wskazać na mapie zasięg Imperium Karolińskiego

Uczeń rozumie:

- ☐ przyczyny, które skłoniły Chlodwiga do przyjęcia chrztu

Uczeń potrafi:

- ☐ wskazać na mapie pierwsze siedziby Franków
- ☐ określić rolę chrześcijaństwa w umacnianiu państwa Franków
- ☐ wyjaśnić, w czym przejawiało się odrodzenie karolińskie

Uczeń zna:

- ☐ daty: 756, 800
- ☐ postaci: Chlodwiga, Pepina Krótkiego

Uczeń potrafi:

- ☐ opowiedzieć o podbojach dokonanych przez Karola Wielkiego
- ☐ przedstawić okoliczności odnowienia zachodniego cesarstwa rzymskiego

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: sztuki wyzwolone

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego
- ☐ scharakteryzować organizację państwa Karola Wielkiego

Uczeń rozumie:

- ☐ znaczenie porozumienia między Pepinem Krótkim a papieżem dla losów obu tych przywódców

Uczeń potrafi:

- ☐ porównać Imperium Karolińskie ze starożytnym cesarstwem rzymskim
- ☐ ocenić rolę Karola Wielkiego w rozwoju cywilizacji europejskiej

18. Nowe
państwa
w Europie

Uczeń zna:

- ☐ datę: 843
- ☐ postać: Ottona I
- ☐ postanowienia traktatu w Verdun

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: Słowianie

Uczeń potrafi:

- ☐ zlokalizować na mapie państwa powstałe w wyniku postanowień traktatu w Verdun
- ☐ wymienić państwa słowiańskie utworzone w X w.

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: możnowładca, Święte Cesarstwo Rzymskie

Uczeń potrafi:

- ☐ zlokalizować na mapie obszary wchodzące w skład Świętego Cesarstwa Rzymskiego
- ☐ zlokalizować na mapie nowe państwa powstałe w Europie od IX w.

Uczeń zna:

- ☐ datę: 962
- ☐ postaci: Lotara, Karola Łysego, Ludwika Niemieckiego
- ☐ największe zagrożenia dla wczesno-średniowiecznej Europy

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: Normanowie

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić okoliczności rozpadu monarchii Karola Wielkiego
- ☐ opowiedzieć o dokonaniach Ottona I

Uczeń zna:

- ☐ datę: 955

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić sytuację polityczną w Europie od II połowy IX w.
- ☐ przedstawić okoliczności powstania Świętego Cesarstwa Rzymskiego
- ☐ scharakteryzować relacje między Słowianami a władcami niemieckimi

Uczeń potrafi:

- ☐ wyjaśnić, jak doszło do powstania Królestwa Niemiec i Królestwa Węgier

19. Walka
cesarza
z papieżem

Uczeń zna:

- ☐ postacie: Grzegorza VII, Henryka IV
- ☐ postanowienia ugody w Wormacji

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: inwestytura
- ☐ istotę sporu o inwestyturę

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić poglądy Grzegorza VII na temat pozycji papieża w Europie
- ☐ przedstawić poglądy Henryka IV na temat pozycji cesarza w Europie

Uczeń zna:

- ☐ datę: 1122

Uczeń rozumie:

- ☐ istotę sporu między Grzegorzem VII a Henrykiem IV

Uczeń potrafi:

- ☐ wyjaśnić, jaki wpływ na pozycję papieża i cesarza w Europie miał spór o inwestyturę

Uczeń zna:

- ☐ daty: 1059, 1077

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: konklawe

Uczeń potrafi:

- ☐ scharakteryzować sytuację panującą we wczesno-średniowiecznym Kościele

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: pastorał, reforma kluniacka, kardynał, antypapież

Uczeń potrafi:

- ☐ wyjaśnić założenia reformy kluniackiej

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić relacje między papieżem a cesarzem do X w.
- ☐ opisać przebieg sporu o inwestyturę

20. Wyprawy krzyżowe

Uczeń zna:

- ☐ postać: Urbana II
- ☐ nazwy zakonów rycerskich utworzonych przez krzyżowców

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: krucjata (wyprawa krzyżowa), zakon rycerski
- ☐ cele istnienia zakonów rycerskich

Uczeń potrafi:

- ☐ wskazać na mapie państwa założone na Bliskim Wschodzie przez krzyżowców

Uczeń zna:

- ☐ daty: 1095, 1096, 1099

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: Turcy seldżuccy
- ☐ znaczenie Jerozolimy dla wyznawców trzech wielkich religii monoteistycznych

Uczeń potrafi:

- ☐ wyjaśnić przyczyny krucjat
- ☐ przedstawić skutki wypraw krzyżowych

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: krzyżowiec

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić przebieg pierwszej krucjaty

Uczeń zna:

- ☐ daty: 1204, 1291

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: rekonkwista

Uczeń potrafi:

- ☐ wyjaśnić okoliczności, w jakich Jerozolima i Palestyna znalazły się w rękach Turków seldżuckich
- ☐ wyjaśnić, co wydarzyło się na synodzie w Clermont

Uczeń potrafi:

- ☐ scharakteryzować organizację państw założonych przez krzyżowców
- ☐ przedstawić przebieg i skutki czwartej wyprawy krzyżowej

21. Feudalna
Europa

Uczeń zna:

- ☐ stany średniowiecznego społeczeństwa

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: stan, rycerstwo, lenno, senior, wasal, feudalizm

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić prawa oraz obowiązki seniora i wasala

Uczeń zna:

- ☐ ramy chronologiczne feudalizmu
- ☐ podstawowe zasady obowiązujące w systemie feudalnym

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: suzeren, poddany, hołd lenny, inwestytura, rozdrobnienie feudalne
- ☐ zasady, na jakich opierała się organizacja społeczeństwa średniowiecznej Europy

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić zależności społeczne oparte na prawie lennym

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: ciężkozbrojny

Uczeń potrafi:

- ☐ określić cechy charakterystyczne feudalizmu
- ☐ wyjaśnić, jak przebiegała uroczystość nadania lenna

Uczeń rozumie:

- ☐ wpływ feudalizmu na sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną średniowiecznej Europy

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić proces kształtowania się rycerstwa

Uczeń potrafi:

- ☐ ocenić funkcjonowanie systemu feudalnego

22. Na rycerskim
zamku

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: rycerz, rycerz bez skazy

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić cechy charakterystyczne wzoru osobowego średniowiecznego rycerza

Uczeń zna:

- ☐ najważniejsze elementy zabudowy średniowiecznego zamku

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: turniej rycerski, rozejm boży, pasowanie na rycerza

Uczeń potrafi:

- ☐ wyjaśnić, jakie były cele organizowania turniejów rycerskich

Uczeń zna:

- ☐ elementy uzbrojenia średniowiecznego rycerza

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: paż, giermek

Uczeń potrafi:

- ☐ opowiedzieć o przebiegu turnieju rycerskiego
- ☐ wyjaśnić, jakie warunki należało spełnić, aby zostać rycerzem

Uczeń rozumie:

- ☐ rolę Kościoła w zmianie wizerunku średniowiecznego rycerza

Uczeń potrafi:

- ☐ scharakteryzować zamek średniowieczny
- ☐ wyjaśnić, jakie warunki należało spełnić, aby zostać rycerzem
- ☐ przedstawić wychowanie dziewczynek w średniowieczu i pozycję kobiety w średniowiecznym społeczeństwie

Uczeń potrafi:

- ☐ opowiedzieć, jak wyglądała uroczystość pasowania na rycerza

23. Średniowieczni
mieszczanie
i chłopci

Uczeń zna:

- ☐ najważniejsze budowle średniowiecznego miasta
- ☐ główne zajęcia mieszkańców średniowiecznych miast
- ☐ rodzaje prac wykonywanych przez średniowiecznych chłopów

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: mury miejskie, rynek, ratusz, mieszczanin, cech

Uczeń potrafi:

- ☐ wyjaśnić, czym różniło się średniowieczne miasto od średniowiecznej wsi

Uczeń zna:

- ☐ grupy społeczne zamieszkujące średniowieczne miasto

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: baszta, patrycjat, pospólstwo, plebs, rada miejska, pańszczyzna, dziesięcina

Uczeń potrafi:

- ☐ wyjaśnić, kto i w jaki sposób zarządzał średniowiecznym miastem
- ☐ przedstawić pozycję chłopów na tle pozycji przedstawicieli innych stanów społecznych
- ☐ wyjaśnić znaczenie cechów w życiu gospodarczym miasta

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: prawa miejskie, sołtys

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić warunki życia w średniowiecznym mieście
- ☐ przedstawić warunki życia w średniowiecznej wsi

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: czeladnik, majstersztyk

Uczeń potrafi:

- ☐ scharakteryzować mieszkańców średniowiecznego miasta i ich życie
- ☐ scharakteryzować stan chłopski w średniowieczu

Uczeń potrafi:

- ☐ opisać wygląd średniowiecznego miasta
- ☐ porównać kulturę miejską z kulturą rycerską

24. Duchowieństwo
i kultura średniowiecza

Uczeń zna:

- ☐ nazwy największych zakonów w średniowiecznej Europie

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: średniowieczny uniwersalizm, benedyktyni, franciszkanie

Uczeń potrafi:

- ☐ wyjaśnić istotę średniowiecznego uniwersalizmu

Uczeń zna:

- ☐ cechy charakterystyczne stylu romańskiego i stylu gotyckiego w architekturze

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: styl romański, styl gotycki, ostrołuki, uniwersytet

Uczeń potrafi:

- ☐ odróżnić styl romański od gotyckiego
- ☐ podać przykłady

Uczeń zna:

- ☐ ramy chronologiczne występowania stylu romańskiego i stylu gotyckiego w architekturze

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: zakon żebraczy

Uczeń potrafi:

- ☐ opisać wygląd klasztoru w Sankt Gallen
- ☐ wyjaśnić przyczyny powstania uniwersytetów

Uczeń zna:

- ☐ postacie: św. Benedykta, św. Franciszka z Asyżu
- ☐ główne zalecenia reguły zakonnej benedyktynów

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: reguła
- ☐ znaczenie religii i Kościoła w funkcjonowaniu średniowiecznego społeczeństwa

Uczeń rozumie:

- ☐ wkład benedyktynów w rozwój kultury średniowiecznej Europy

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić główne założenia działalności średniowiecznych zakonów

25. Początki
Polski

Uczeń zna:

- ☐ daty: 966, 972
- ☐ postacie: Mieszka I, Dobrawa
- ☐ nazwy plemion zamieszkujących ziemię polskie w IX w.
- ☐ legendy dotyczące początków państwa polskiego

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: Słowianie, Piastowie, Polanie

Uczeń potrafi:

- ☐ zlokalizować na mapie obszar państwa Polan oraz terytorium państwa Mieszka I na początku i pod koniec jego panowania
- ☐ wymienić najważniejsze przyczyny chrztu Polski
- ☐ wskazać na mapie Cedynię

budowli w stylu romańskim i gotyckim

- ☐ wymienić miasta, w których powstały pierwsze uniwersytety

Uczeń zna:

- ☐ datę: ok. 960
- ☐ ramy chronologiczne panowania dynastii Piastów w Polsce

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: plemię, monarchia patrymonialna, družyna
- ☐ dlaczego o Polsce w X w. mówi się państwo Mieszka I
- ☐ znaczenie przyjęcia chrztu przez Mieszka dla państwa polskiego

Uczeń potrafi:

- ☐ wyjaśnić, jakie zmiany w państwie i w społeczeństwie spowodował chrzest Mieszka
- ☐ wymienić tereny podbite przez Mieszka I

Uczeń potrafi:

- ☐ ocenić rolę uniwersytetów

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić organizację państwa Mieszka I

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić polityczne i militarne dokonania władcy po przyjęciu

26. Polska Bolesława Chrobrego	Uczeń zna: ☐ daty: 1000, 1025 ☐ postacie: Bolesława Chrobrego, biskupa Wojciecha ☐ decyzje dotyczące organizacji kościelnej w Polsce podjęte przez papieża Uczeń rozumie: ☐ pojęcie: zjazd gnieźnieński Uczeń potrafi: ☐ opowiedzieć o zjeździe gnieźnieńskim ☐ wskazać na mapie arcybiskupstwo i biskupstwa utworzone w Polsce w 1000 r.	Uczeń zna: ☐ datę: 997 ☐ postać: Ottona III Uczeń rozumie: ☐ pojęcia: Prusowie, wyprawa misyjna ☐ znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego dla rozwoju organizacji kościelnej i państwowej Uczeń potrafi: ☐ wskazać na mapie tereny podbite przez Bolesława Chrobrego ☐ przedstawić okoliczności koronacji królewskiej Bolesława Chrobrego	Uczeń zna: ☐ daty: 1002–1018 Uczeń rozumie: ☐ pojęcie: wojna podjazdowa ☐ przyczyny, które skłoniły księcia Bolesława do zorganizowania wyprawy misyjnej do Prus Uczeń potrafi: ☐ przedstawić wygląd i uzbrojenie wojownika należącego do drużyny książęcej ☐ przedstawić rozwój terytorialny państwa Bolesława Chrobrego	Uczeń zna: ☐ daty: 1004, 1018 Uczeń potrafi: ☐ ocenić skutki zjazdu gnieźnieńskiego ☐ przedstawić przyczyny, przebieg i skutki wyprawy na Kijów ☐ ocenić polityczne znaczenie koronacji	Uczeń rozumie: ☐ rolę i znaczenie drużyny książęcej Uczeń potrafi: ☐ przedstawić przebieg i skutki wyprawy misyjnej biskupa Wojciecha ☐ przedstawić przyczyny, przebieg i skutki wojen polsko-niemieckich w latach 1002–1018 ☐ ocenić dokonania Bolesława Chrobrego
27. W najdawniejszej Polsce	Uczeń zna: ☐ przykładowe obowiązki mieszkańców najdawniejszej Polski Uczeń potrafi: ☐ wyjaśnić, jakie było przeznaczenie grodów w państwie pierwszych Piastów	Uczeń zna: ☐ zadania drużyny książęcej Uczeń potrafi: ☐ przedstawić organizację państwa polskiego w X i XI w. ☐ przedstawić strukturę i zadania mieszkańców Polski w X i XI w.	Uczeń zna: ☐ produkty wchodzące w skład jadłospisu mieszkańców Polski Uczeń rozumie: ☐ zależności między księciem, drużyną a mieszkańcami w państwie Mieszka Uczeń potrafi: ☐ opisać wygląd grodu na Ostrowie Lednickim	Uczeń potrafi: ☐ przedstawić warunki życia mieszkańców Polski pierwszych Piastów ☐ opisać życie i obyczaje mieszkańców Polski w X i XI w.	Uczeń potrafi: ☐ scharakteryzować państwo pierwszych Piastów ☐ ocenić wpływ chrztu i tworzenia się państwowości polskiej na życie mieszkańców państwa pierwszych Piastów

28. Upadek
i odbudowa państwa

Uczeń zna:

- ☐ datę: 1031
- ☐ postacie: Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela, biskupa Stanisława

Uczeń potrafi:

- ☐ wskazać przyczyny kryzysu państwa polskiego za panowania Mieszka II
- ☐ przedstawić skutki powstania ludowego w Wielkopolsce i najazdu Brzetysława na ziemie polskie

Uczeń zna:

- ☐ daty: 1038, 1058, 1076

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: powstanie ludowe

Uczeń potrafi:

- ☐ synchronizować wydarzenia w Polsce z wydarzeniami w Europie Zachodniej w XI w.
- ☐ przedstawić podłoże i konsekwencje konfliktu Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem

Uczeń potrafi:

- ☐ omówić sposób utrzymania wojska, który rozwinął się za panowania Kazimierza Odnowiciela
- ☐ omówić zmiany terytorialne państwa pierwszych Piastów

Uczeń zna:

- ☐ daty: 1039, 1079
- ☐ postać: Brzetysława

Uczeń potrafi:

- ☐ opisać sytuację na ziemiach polskich po śmierci Mieszka II
- ☐ ocenić skutki polityki Bolesława Śmiałego w stosunku do cesarza Henryka IV

Uczeń potrafi:

- ☐ scharakteryzować i ocenić dokonania Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego

29. Polska
Bolesława Krzywoustego

Uczeń zna:

- ☐ datę: 1138
- ☐ postacie: Bolesława Krzywoustego, Anonima tzw. Galla
- ☐ władców piastowskich rządzących Polską od X do XII w.

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: ustawa sukcesyjna, zasada senioratu, senior, dzielnica senioralna, dzielnice dziedziczne

Uczeń potrafi:

- ☐ wyjaśnić przyczyny wydania ustawy sukcesyjnej
- ☐ wskazać na mapie dzielnice utworzone na mocy ustawy sukcesyjnej

Uczeń zna:

- ☐ daty: 1108, 1109
- ☐ postacie: Władysława Hermana, Zbigniewa, Henryka V

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić przyczyny sporu między Bolesławem a Zbigniewem i wyjaśnić, jaki był jego finał
- ☐ wymienić żądania Henryka V wobec Bolesława
- ☐ wskazać na mapie Głogów
- ☐ przedstawić założenia ustawy sukcesyjnej
- ☐ wskazać skutki wydania ustawy sukcesyjnej

Uczeń zna:

- ☐ daty: 1079, 1102
- ☐ pojęcie: trybut

Uczeń potrafi:

- ☐ wskazać na mapie podział ziem polskich po śmierci Władysława Hermana
- ☐ przedstawić charakter działań zbrojnych prowadzonych przez Bolesława w czasie wojny z Niemcami

Uczeń rozumie:

- ☐ dlaczego Bolesław Krzywousty zdecydował się na odbycie publicznej pokuty po śmierci Zbigniewa

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić przebieg wojny Bolesława Krzywoustego z Niemcami
- ☐ przedstawić okoliczności podboju Pomorza

Uczeń potrafi:

- ☐ wyjaśnić znaczenie Pomorza dla funkcjonowania gospodarki państwa polskiego
- ☐ ocenić dokonania Bolesława Krzywoustego

30. Rozbicie dzielnicowe Polski

Uczeń zna:

- ☐ daty: 1228, 1230
- ☐ postać: Konrada Mazowieckiego
- ☐ ramy chronologiczne rozbicia dzielnicowego Polski

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: rozbicie dzielnicowe Polski, Krzyżacy (zakon krzyżacki)

Uczeń potrafi:

- ☐ wyjaśnić przyczyny i okoliczności pojawienia się Krzyżaków na ziemiach polskich
- ☐ wskazać na mapie ziemię chełmińską

Uczeń zna:

- ☐ postać: Władysława Wygnańca
- ☐ przyczyny upadku zasady senioratu

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: Inflanty

Uczeń potrafi:

- ☐ wskazać na mapie ziemie utracone przez Polskę w okresie rozbicia dzielnicowego
- ☐ przedstawić konsekwencje rozbicia dzielnicowego Polski

Uczeń zna

- ☐ daty: 1190, 1283

Uczeń rozumie:

- ☐ dlaczego pojawienie się Krzyżaków było zagrożeniem dla państwa polskiego

Uczeń potrafi:

- ☐ wskazać przejawy i skutki słabej obronności granic Polski w okresie rozbicia dzielnicowego
- ☐ scharakteryzować działalność Krzyżaków prowadzoną na opanowanych terenach

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić okoliczności wygnania Władysława z Polski
- ☐ opowiedzieć o roli Brandenburgii i celach politycznych tego państwa

Uczeń potrafi:

- ☐ scharakteryzować okres rozbicia dzielnicowego
- ☐ przedstawić rozwój terytorialny państwa krzyżackiego
- ☐ ocenić skutki sprowadzenia zakonu krzyżackiego dla państwa polskiego

31. Polska w XIII wieku

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: kolonizacja niemiecka

Uczeń potrafi:

- ☐ określić ramy czasowe kolonizacji niemieckiej
- ☐ wskazać na mapie obszary objęte kolonizacją niemiecką
- ☐ przedstawić skutki kolonizacji niemieckiej

Uczeń zna:

- ☐ postać: Henryka Brodatego
- ☐ podstawowe założenia lokacji na prawie niemieckim

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: czynsz, wolnizna, prawo składu
- ☐ na czym polegała lokacja na prawie niemieckim

Uczeń potrafi:

- ☐ wskazać szanse i zagrożenia dla Polski i Polaków wynikające z

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: gospodarka towarowo-pieniężna

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić politykę Henryka Brodatego
- ☐ wyjaśnić, jak doszło do powstania gospodarki towarowo-pieniężnej na ziemiach polskich

Uczeń rozumie:

- ☐ przyczyny, które skłaniały osadników niemieckich do przybywania na ziemie polskie

Uczeń potrafi:

- ☐ scharakteryzować rozwój cywilizacyjny Śląska w XIII w.
- ☐ dostrzec związki między rozwojem ruchu osadniczego ażywieniem gospodarczym

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić sytuację gospodarczą miast i wsi w XIII w.

pojawienia się dużej
grupy ludności obcej
językowo i kulturowo
☐ wymienić towary
sprzedawane przez
mieszkańców Polski, a
także sprowadzane do
Polski ze Wschodu i z
Zachodu

32. Dążenie
do jedności państwa

Uczeń potrafi:

- ☐ wymienić przedstawicieli społeczeństwa polskiego, którzy popierali ideę zjednoczenia ziem polskich
- ☐ wyjaśnić, z jakich powodów niektóre grupy społeczeństwa popierały ideę zjednoczenia ziem polskich

Uczeń zna:

- ☐ datę: 1241
- ☐ postać: Henryka Pobożnego

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: Mongołowie (Tatarzy)

Uczeń potrafi:

- ☐ porównać armię mongolską z europejskim rycerstwem

Uczeń zna:

- ☐ postać: Wincentego Kadłubka

Uczeń rozumie:

- ☐ znaczenie klęski w bitwie pod Legnicą dla przebiegu procesu jednoczenia ziem polskich

Uczeń potrafi:

- ☐ opowiedzieć o przebiegu bitwy pod Legnicą
- ☐ opisać uzbrojenie wojownika mongolskiego

Uczeń zna:

- ☐ daty: 1238, 1240
- ☐ postać: Czyngis-chana

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić okoliczności, przebieg i skutki najazdu Mongołów na ziemie polskie
- ☐ scharakteryzować rolę Kościoła w procesie jednoczenia ziem polskich

Uczeń potrafi:

- ☐ ocenić rolę Kościoła w utrzymaniu jedności ziem polskich

33. Zjednoczona Polska

Uczeń zna:

- ☐ datę: 1320
- ☐ postać: Władysława Łokietka

Uczeń potrafi:

- ☐ wskazać na mapie ziemię zajęte przez Władysława Łokietka i pozostające poza granicami państwa

Uczeń zna:

- ☐ daty: 1296, 1300, 1308, 1309, 1331
- ☐ postać: Przemysła II

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: rzeź Gdańska

Uczeń potrafi:

- ☐ wyjaśnić, jak doszło do śmierci Przemysła II
- ☐ wskazać na mapie zasięg terytorialny państwa Przemysła II
- ☐ wymienić etapy jednoczenia ziem polskich przez Władysława Łokietka

Uczeń zna:

- ☐ daty: 1295, 1305, 1327–1332
- ☐ postać: Wacława II

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: starosta, proces w Inowrocławiu

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić okoliczności koronacji królewskiej Przemysła II
- ☐ scharakteryzować rządy Wacława II

Uczeń potrafi:

- ☐ scharakteryzować relacje polsko-

-krzyżackie w latach 1308–1309 oraz w latach 1320–1332

Uczeń potrafi:

- ☐ ocenić panowanie Władysława Łokietka

35. Unia Polski z Litwą

Uczeń zna:

- ☐ daty: 1370, 1385, 1386
- ☐ postacie: Jadwigi Andegaweńskiej, Władysława Jagiełły
- ☐ postanowienia umowy o unii zawartej w Krewie

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: unia personalna

Uczeń potrafi:

- ☐ wyjaśnić przyczyny unii polsko-litewskiej
- ☐ wskazać na mapie państwo polsko-

-litewskie po zawarciu unii

Uczeń zna:

- ☐ datę: 1384
- ☐ postać: Ludwika Węgierskiego
- ☐ wrogów Wielkiego Księstwa Litewskiego

Uczeń rozumie:

- ☐ korzyści wynikające z unii dla Polski i dla Wielkiego Księstwa Litewskiego

Uczeń potrafi:

- ☐ wyjaśnić okoliczności zawarcia unii personalnej między Polską i Węgrami
- ☐ wskazać na mapie państwo polsko-

-węgierskiej powstałe w

Uczeń zna:

- ☐ datę: 1400

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: Uniwersytet Jagielloński

Uczeń potrafi:

- ☐ wyjaśnić przyczyny nadania przez Ludwika Węgierskiego przywileju polskiemu rycerstwu
- ☐ przedstawić okoliczności, w jakich doszło do odnowienia Akademii Krakowskiej

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: bojarzy

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić dokonania Ludwika Węgierskiego jako króla Polski
- ☐ przedstawić najważniejsze problemy Wielkiego Księstwa Litewskiego w XIV w.

Uczeń potrafi:

- ☐ ocenić znaczenie odnowienia Akademii Krakowskiej

wyniku unii personalnej
oraz Wielkie Księstwo
Litewskie

36. Wielka wojna
z zakonem krzyżackim

Uczeń zna:

☐ daty: 1409–1411, 15
VII 1410, 1411

☐ siły walczące w bitwie
pod Grunwaldem po
stronie polsko-

-litewskiej oraz
krzyżackiej

☐ postanowienia
pierwszego pokoju
toruńskiego

Uczeń rozumie:

☐ pojęcia: wielka wojna,
pierwszy pokój toruński

Uczeń potrafi:

☐ wskazać na mapie
Grunwald

☐ wskazać na mapie
miejsca związane z
postanowieniami
pierwszego pokoju
toruńskiego

Uczeń rozumie:

☐ znaczenie polsko-

-litewskiego zwycięstwa
pod Grunwaldem

Uczeń potrafi:

☐ wyjaśnić przyczyny
konfliktu polsko-

-krzyżackiego za
panowania Władysława
Jagiełły

☐ wyjaśnić okoliczności
wybuchu wielkiej wojny
z zakonem krzyżackim

Uczeń potrafi:

☐ przedstawić relacje
między Polakami i
Litwinami a Krzyżakami
po zawarciu unii

☐ dostrzec dysproporcje
między zwycięstwem
grunwaldzkim a
postanowieniami
pierwszego pokoju
toruńskiego

☐ wyjaśnić przyczyny
klęski Krzyżaków pod
Grunwaldem

Uczeń rozumie:

☐ dlaczego unia polsko-

-litewska negatywnie
odbiła się na sytuacji
politycznej zakonu
krzyżackiego

Uczeń potrafi:

☐ opisać wygląd zamku
krzyżackiego w Malborku

☐ przedstawić przebieg
bitwy pod Grunwaldem

Uczeń potrafi:

☐ ocenić skutki wielkiej wojny
dla państwa polsko-litewskiego
oraz dla zakonu krzyżackiego

37. Synowie
Jagielli

Uczeń zna:

- ☐ daty: 1454, 1466
- ☐ postacie: Władysław Warneńczyk, Kazimierz Jagiellończyk
- ☐ okres, w którym istniała w Polsce monarchia dziedziczna
- ☐ postanowienia drugiego pokoju toruńskiego

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: monarchia dziedziczna, monarchia elekcyjna, wojna trzynastoletnia, drugi pokój toruński, lenno, Prusy Zakonne, Prusy Królewskie
- ☐ charakter monarchii Jagiellonów

Uczeń potrafi:

- ☐ wskazać na mapie tereny odzyskane przez Polskę w wyniku wojny trzynastoletniej

Uczeń zna:

- ☐ daty: 1444, 1453

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: Związek Pruski, inkorporacja, pospolite ruszenie
- ☐ charakter monarchii Jagiellonów

Uczeń potrafi:

- ☐ wymienić przyczyny wybuchu wojny z Krzyżakami

Uczeń zna:

- ☐ datę: 1440

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: Turcy osmańscy, wojsko najemne

Uczeń potrafi:

- ☐ lokalizować na mapie imperium Turków osmańskich i państwa zagrożone ich najazdem
- ☐ przedstawić przebieg wojny trzynastoletniej

Uczeń zna:

- ☐ daty: 1434, 1447, 1462

Uczeń rozumie:

- ☐ znaczenie klęski warneńskiej dla unii Polski z Węgrami oraz z Litwą

Uczeń potrafi:

- ☐ wyjaśnić, na czym polegało zagrożenie tureckie w Europie w XV w.
- ☐ przedstawić okoliczności zawarcia drugiej unii Polski z Węgrami
- ☐ wyjaśnić okoliczności klęski w bitwie pod Warną
- ☐ zanalizować przyczyny i skutki wystąpienia Związku Pruskiego przeciw Krzyżakom

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić przebieg wojny z Turcją
- ☐ ocenić znaczenie odzyskania Pomorza Gdańskiego i ujścia Wisły dla dalszego rozwoju państwa polskiego

38. Od rycerstwa do szlachty

Uczeń zna:

- stany sejmujące w sejmie walnym oraz ich uprawnienia

Uczeń rozumie:

- pojęcia: przywilej, szlachta, przywilej szlachecki, posłowie, sejm walny

Uczeń potrafi:

- wyjaśnić wpływ przywilejów na pozycję króla w Polsce

Uczeń zna:

- treść przywilejów koszyckiego i cerekwicko-

-nieszawskiego oraz wydanych w Czerwińsku, Jedlni i Krakowie

- treść konstytucji *Nihil novi*

Uczeń rozumie:

- pojęcia: przywilej koszycki, przywilej cerekwicko-nieszawski, sejmiki szlacheckie, sejm walny, monarchia stanowa
- przyczyny słabości miast i mieszczaństwa w Polsce

Uczeń potrafi:

- wyjaśnić, dlaczego wykształciła się polityczna reprezentacja stanu szlacheckiego
- wyjaśnić, dlaczego w Polsce nie doszło do wykształcenia się monarchii stanowej

Uczeń zna:

- daty: 1374, 1422, 1430, 1433, 1454, 1505

Uczeń rozumie:

- pojęcie: konstytucja (ustawa sejmowa)
- wpływ przywilejów na proces przekształcania się rycerstwa w szlachtę
- relacje między instytucjami sprawującymi władzę w Polsce

Uczeń potrafi:

- opisać wygląd

XVI-wiecznych przedstawicieli stanu szlacheckiego

- opisać wygląd

XVIII-wiecznego dworu szlacheckiego

Uczeń rozumie:

- pojęcie: ustrój monarchiczno-

-szlachecki

- związek między nadawanymi szlachcie przywilejami a jej rosnącą pozycją polityczną w państwie
- znaczenie uchwalenia konstytucji *Nihil novi*

Uczeń potrafi:

- scharakteryzować rozwój uprawnień stanu szlacheckiego
- wyjaśnić organizację oraz sposób działania sejmu walnego

Uczeń rozumie:

- rolę i znaczenie szlachty w kształtowaniu ustroju Polski

Uczeń potrafi:

- opisać sposób funkcjonowania sejmików szlacheckich
- przedstawić okoliczności wykształcenia się sejmu walnego
- scharakteryzować ustrój Polski od XVI do XVIII w.
- ocenić wpływ rosnącej pozycji szlachty na pozycję króla i innych stanów społecznych

39. Polska i Litwa
w XV wieku

Uczeń zna:

- ☐ postać: Mikołaja Kopernika

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: tolerancja religijna

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić dokonania Mikołaja Kopernika

Uczeń zna:

- ☐ postaci: Wita Stwosza, Pawła Włodkowica, Jana Długosza

- ☐ główne narodowości i wyznania w Polsce średniowiecznej

Uczeń rozumie:

- ☐ przyczyny istnienia tolerancji religijnej w Polsce

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić dorobek kultury schyłku średniowiecza w Polsce
- ☐ przedstawić dokonania Pawła Włodkowica i Jana Długosza

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcia: szkoła parafialna, szkoła katedralna

Uczeń potrafi:

- ☐ porównać rozwój cywilizacyjny ziem polskich i Europy Zachodniej w średniowieczu
- ☐ opisać wygląd ołtarza Wita Stwosza
- ☐ scharakteryzować działalność Akademii Krakowskiej w okresie późnego średniowiecza

Uczeń zna:

- ☐ sytuację przedstawicieli innych religii i wyznań w Europie Zachodniej

Uczeń rozumie:

- ☐ pojęcie: stypendium

Uczeń potrafi:

- ☐ przedstawić strukturę i funkcjonowanie średniowiecznego szkolnictwa
- ☐ scharakteryzować społeczeństwo Polski późnego średniowiecza

Uczeń potrafi:

- ☐ ocenić rolę Kościoła w systemie edukacji w średniowieczu